

Horion

DE KROONGETUIGEN

Luc Schoonjans

HORION

‘JA, IK BEN EEN MONSTER’

© 2013 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen, VTMBooks en
Luc Schoonjans

www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland
Singel 262
1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

De Kroongetuigen is een programma geproduceerd door TvBastards in opdracht van de Vlaamse Media Maatschappij voor VTM Nieuws. VTM Nieuws en VTMBooks® are trademarks of the Vlaamse Media Maatschappij – Licensed by VMMtv/CPL.

Omslagontwerp: Artattack
Omslagillustratie: Artattack
Vormgeving binnenwerk: Ready2Print

Auteur: Luc Schoonjans

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 2945 0
D/2013/0034/331
NUR 740

VOORWOORD

Door Jeroen Wils,
bedenker en presentator De Kroongetuigen

Het was voor mij een van de hoogtepunten van mijn opleiding criminologie aan de KU Leuven: het gastcollege van meester Jef Vermassen. Het moet 1989 of 1990 geweest zijn, en de advocaat genoot toen al een opmerkelijke sterrenstatus. De grootste aula van de faculteit rechtsgeleerdheid was niet groot genoeg om alle toehoorders – studenten criminologie en rechten, geïnteresseerden uit andere faculteiten en zelfs docenten en professoren – een plaats te geven.

Jef Vermassen, toen een prille veertiger, had vooral naam en faam gemaakt met de verdediging – een jaar of acht eerder – van België's meest gevreesde misdadiger: zesvoudig moordenaar Freddy Horion. Tijdens zijn lezing vergastte Vermassen zijn toehoorders op een uitvoerig overzicht van het verloop van dat proces. Hij vertelde over de clash tussen hem en zijn rivaal, meester Piet Van Eeckhaut, over de autoritaire assisenvoorzitter Jean Tytgat, over de beruchte gerechtspychiater Paul Ghysbrecht. Maar vooral over de rol van de twaalfkoppige volksjury.

Volksjury

Het optreden van Vermassen was één lang eerbetoon aan de jury tijdens een assisenproces. In veel moordzaken komt

de waarheid pas aan het licht, zo betoogde Vermassen, tijdens het grondige verloop van een assisenproces. In de assisenzaal ontstaat na enkele dagen een soort cocon waarbinnen alleen nog de debatten die daar gevoerd worden van tel zijn, elke invloed van buitenaf ebt geleidelijk aan weg. Alleen al daarom, zei Vermassen, mag de volksjury nooit verdwijnen, anders worden ook moord en doodslag gedevalueerd.

De advocaat vertelde hoe hij in contact kwam met Freddy Horion. Hij kreeg een brief uit de gevangenis van Gent, de kortste die hij in zijn hele carrière ontving. ‘Geachte Meester, wilt u mij komen spreken over mijn eventuele verdediging voor het hof van assisen?’ Getekend: Freddy Horion. De strafpleiter aarzelde. De feiten waren zo gruwelijk. Bovendien, Vermassen weigerde categorisch rooftermoordenaars sinds het begin van zijn loopbaan, en dat zou hij blijven doen. Maar voor Horion maakte hij een uitzondering. Het was een geruchtmakende case, en een interessante. En hij bleef erbij: Horion was geen rooftermoordenaar maar een wraakmoordenaar. Vermassen aanvaardde de job.

De advocaat vroeg Horion om zijn levensverhaal neer te schrijven, als voorbereiding op het proces. Het werd een verhaal vol angst en haat en wraak op de maatschappij, na een leven vol mislukkingen. Een verhaal van een tikkende tijdbom, van opgestapelde frustraties na een eerste verblijf in de gevangenis. Het verhaal werd de basis voor het boek *Monster zonder waarde*, dat in 1989 verscheen. Volgens Vermassen bewees het levensverhaal dat de maatschappij Horion gemaakt had tot wat hij is geworden. Vermassen wilde dat we daar lessen uit zouden trekken: ‘Hoe voorkomen we dat we zo nog meer monsters kweken die nog meer

zullen vernielen? Hervorm onze gevangenissen. Begeleid hen. Zieken die niet verzorgd worden, is dat ook geen vorm van criminaliteit?' Het boek eindigde met deze opmerkelijke passage: 'Haat sust men niet met haat. Wraak blust men niet met wraak. Integendeel: wie wraak zaait, zal haat oogsten.'

Engagement

Het boek *Monster zonder waarde* en het gastcollege van Jef Vermassen zijn me altijd bijgebleven. Ik heb destijds voor een opleiding criminologie gekozen vanuit een engagement om te proberen te begrijpen waarom sommigen ontsporen. Vanuit de overtuiging ook dat te kunnen voorkomen als we beter begrijpen. Vanuit datzelfde engagement ben ik als criminoloog in de journalistiek terechtgekomen, waar ik met volle overtuiging koos voor de misdaadverslaggeving. Ik wilde informeren, uitleggen en proberen te begrijpen wat de oorsprong is van de donkerste kant van het menselijk bestaan.

De zaak-Horion is als een rode draad door mijn hele journalistieke loopbaan blijven lopen, en ik bleef het dossier op de agenda plaatsen. Toen Horion in 2000 voor het eerst in aanmerking kwam om vervroegd vrij te komen, heb ik hem in de gevangenis geïnterviewd, telefonisch. 'Ik ben echt op het einde, man. Dat is 21 jaar, altijd maar opnieuw', vertelde Horion met zijn uitgesproken Gentse accent. 'Je moet eerlijk zijn, ik vraag van niemand medelijden. Maar je moet ook begrijpen dat dit voor mij niet meer houdbaar is. Ik zit al 21 jaar met die beelden voor mijn ogen. Denkt ge dat ik dat nog eens wil meemaken misschien? Ik heb zelf nog geen tijd gehad om dat te verwerken.' Horion vertelde me

ook over zijn gevoelens van spijt. ‘Vergiffenis is zo goedkoop. Het enige dat ik naar de slachtoffers toe kan proberen, is de kans krijgen buiten te komen en een beter leven te leiden. Proberen te tonen dat ik 21 jaar geleden niet de ware Freddy was. Bewijzen dat ik anders ben. Jammer genoeg is iedereen bang van mij. Als ik vrijkom, zouden ze niet meer veilig zijn, wordt er gezegd. Dat begrijp ik niet.’

Tien jaar later lieten we in *Telefacts Crime* ook zijn kompaan Roland Feneulle aan het woord, tijdens zijn allereerste interview vanuit zijn cel. Ook hij vroeg elk jaar zijn voorwaardelijke invrijheidstelling, en ook hij kwam elk jaar van een kale reis thuis. ‘Elk jaar heb ik een kleine hoop dat ze me toch zullen toelaten om eens een paar dagen vrij te komen om mijn dochter en mijn zus op te zoeken. Maar ze sturen me altijd van het kastje naar de muur. Eigenlijk zouden ze beter tegen mij zeggen: “Je komt nooit meer buiten.” Dan weet ik tenminste waar ik sta’, aldus Feneulle.

De Kroongetuigen

Het idee voor de VTM-reeks *De Kroongetuigen* ontstond toen we in *Telefacts Crime* een reconstructie brachten van de laatste 48 uur van de Bende van Nijvel, met de overval op de Delhaize in Aalst. De combinatie van beklijvende interviews met de getuigen van toen en een waarheidsgetrouwe reconstructie van de feiten werkte zo goed, dat het idee ontstond om een reeks te maken over spraakmakende moordzaken.

De Kroongetuigen vertelt negen waargebeurde en spraakmakende misdaadverhalen uit Vlaanderen aan de hand van de getuigenissen van politie, gerecht en nabestaanden, en met een realistische reconstructie van de feiten én van de

verhoren. De Kroongetuigen kijkt in het hoofd van de dader en wil begrijpen wat zich daar heeft afgespeeld. We baseren ons daarvoor op het gerechtelijk dossier en op de juridische waarheid zoals die haar beslag heeft gekend voor een hof van assisen.

Met deze reeks doen we aan criminologische geschiedschrijving. We houden de intrigerendste moordzaken die ons land kende levendig, en zoeken een antwoord op de vraag: waarom toch zijn mensen in staat tot zulke vreselijke misdaden?

Leuven, december 2013

DEEL

1

PROLOOG

Gregorius Nouts had het gevoel dat iets niet was zoals op andere zondagen. Toch deed hij exact hetzelfde als elke week. Hij stak de Antwerpsesteenweg in de Gentse deelgemeente Sint-Amandsberg over. Hij liep in de richting van de villa van zijn goede vriend en collega Roland Steyaert. Hij zwaaide naar een buurvrouw op de terugweg van de bakker. Voor de villa, op het grasperk en onder het hoge reclamebord stonden de auto's netjes uitgesteld. Het plaatje klopte, en toch was er dat vervelende gevoel dat hem lood in de schoenen leek te gieten.

Een week lang keek hij uit naar de zevende dag waarop alles toegelaten was voor de zestigjarige autohandelaar, behalve werken. Veel liever dan op café te gaan, bracht hij zijn zondagmorgen door met Roland. Die kocht en verkocht net als hij al jaren tweedehandsauto's. Beiden hadden niet alleen hun uitstekende reputatie, maar ook hun succes op zakelijk vlak gemeen. Een bewijs dat je elkaar beter kunt helpen dan beconcurreren. Als Gregorius een bepaalde auto niet in voorraad had, verwees hij de potentiële koper door naar Roland. En omgekeerd. Dat bracht hen uiteindelijk meer op dan het hen kostte.

Maar Gregorius en Roland deelden niet alleen hun liefde voor auto's, ze babbelden ook graag over andere zaken: politiek, voetbal, het weer, de koers... Om onderwerpen

zaten ze zelden verlegen. Dus kwamen ze elke zondagvoormiddag bijeen in de villa van Roland.

Vandaag, 24 juni 1979, zou het vooral over de koers gaan, dat wist Nouts wel zeker. In Neder-Over-Heembeek werd het Belgisch kampioenschap voor profs gereden. Roland zou het natuurlijk weer niet eens zijn met Gregorius over wie de grote favoriet was. Met het verdwijnen van Eddy Merckx uit het wielerpeloton, twee jaar eerder, hadden ze ook hun gemeenschappelijke idool verloren. Daardoor ging het er in hun discussies meer dan eens verhit aan toe, want alle twee waren ze altijd overtuigd van hun grote gelijk, zodat ze zelden tot een vergelijk kwamen. Daarvoor was het wachten op de realiteit, zo rond de klok van vijven.

Terwijl zij met elkaar in de clinch gingen, zorgde Leona niet alleen voor het middageten, maar ook dat ze niet uitdroogden. Roland had het getroffen met zijn vrouw. Ze leidde met strakke hand het huishouden en deed daarbovenop het vele papierwerk voor de garage. Bovendien was ze wat ze in het Gents een *pronte madam* noemen.

Nouts vond dat Steyaert een gelukzak was. Zelfs diens opgroeiende dochters zorgden nooit voor problemen. Anne-Marie – tweeëntwintig ondertussen, wat ging de tijd toch snel – was een schoonheid met de uitstraling van een fotomodel. Hildeke was dan weer een schatje met een hoog knuffelgehalte dat op haar dertiende nog een beetje aarzelde tussen kind blijven of puberen. Maar voor jaloezie was geen plaats, voor bewondering des te meer.

Gregorius kon het niet laten om een bewonderende blik te werpen op het blinkende metaal voor de villa. Volkswagen en Audi waren Rolands specialiteit, maar eigenlijk haalde hij voor geen enkel merk zijn neus op. En al helemaal niet voor Mercedes, maar die hield hij liever voor eigen gebruik. Elk jaar een nieuwe, om hem daarna als tweedehands door te verkopen.

In de winter zette Roland de auto's elke dag bij het vallen van de avond in de garage. Die was volledig aan het zicht onttrokken en bevond zich achter het woonhuis. 's Morgens reed hij de auto's opnieuw naar buiten, om ze een voor een aan de voorkant te parkeren. Maar in de zomer deed hij die moeite niet. De krachtige junizon droogde de ochtenddauw in geen tijd op zodat de te verkopen auto's weer glommen als nieuw. Viel er toch een vlekje of spatje te bespeuren, dan haalde hij het zeemvel boven.

Via de oprit kwam Nouts op de binnenplaats. Daar stond, naast de Mercedes van Roland, ook de witte Peugeot 204 waarmee Anne-Marie meestal reed. Zeker op zaterdag, als er inkopen gedaan moesten worden.

Nouts zag dat achteraan de nummerplaat ontbrak. Die had Roland er waarschijnlijk afgeschroefd om te gebruiken voor een andere wagen. Als zijn klanten dat wilden, mochten ze van hem gerust een testritje maken. Iets wat Nouts alleen toeliet als hij zelf mee kon rijden. Stel je voor dat zo'n koper met de noorderzon en zijn occasie verdween! Bij Roland was er geen sprake van argwaan. Hij had een grenzeloos vertrouwen in zijn medemens.

De poort naar de garage was dicht. Logisch, Roland huldigde hetzelfde zondagse principe als zijn vriend. Alles zag eruit als anders, en toch werd het knagende gevoel alleen maar groter. Nouts had nog steeds geen idee waar het vandaan kwam. Tot hij de hond hoorde blaffen. Toen wist hij meteen wat het was. Het dier kwam hem altijd kwispelstaartend tegemoet gelopen, nu zat het opgesloten in zijn hok.

Dat gebeurde zelden. De hond liep zo goed als altijd vrij rond, want al veranderde hij 's nachts in een attente waker, overdag vormde hij allesbehalve een bedreiging voor de vele bezoekers op zoek naar de beste occasie. Het dier bedel-

de alleen om een aai of een kameraadschappelijk klopje. Alleen als de familie op stap ging, moest het in zijn hok.

Gregorius liep naar de achterdeur van het woonhuis, die uitkwam op de keuken. Tot zijn verbazing gaf ze niet mee. Normaal stond ze altijd uitnodigend open, zeker op een zwoele zomerdag als vandaag. Armand Pien had de avond voordien temperaturen tot boven de dertig graden beloofd. De coureurs zouden zweten.

Nouts fronste de wenkbrauwen. Waren Roland en Leona op stap? Misschien had Hildeke haar ouders overgehaald om naar zee te gaan? Al nodigde het weer ertoe uit, Nouts kon het amper geloven. Niet omdat zijn vriend het niet zo begrepen had op zon, zee en strand – daar hield hij wel van, zeker tijdens zijn jaarlijkse vakantie – maar vooral omdat hij hem niet gewaarschuwd had dat hun wekelijkse afspraak niet kon doorgaan omdat er iets was tussen gekomen. Dat deed hij de zeldzame keren dat het gebeurde altijd.

Gregorius Nouts klopte op de deur en boog tegelijk naar voren. Hij drukte zijn neus tegen het glas om zijn spiegelbeeld te omzeilen en keek naar binnen. Het vertrouwde beeld ontbrak. Roland zat niet aan de keukentafel met zijn onafscheidelijke sigaret tussen de lippen. Leona stond evenmin bij het aanrecht groenten te spoelen of aardappelen te schillen voor het zondagse middagmaal.

In de plaats daarvan zag Gregorius dat de tafel en het aanrecht een rommelige indruk maakten. Etenresten, een gebruikt glas, een lege colafles, een datumstempel, een handtas en nog veel meer maakten duidelijk dat er niet was opgeruimd. Als Nouts niet beter wist, zou hij denken dat hij zich vergist had van huis. Leona had een bloedhekel aan rommel. Ze liet nooit iets slingeren en ruimde altijd meteen op, want door de aard van Rolands beroep kon er op elk moment van de dag een vreemde over de vloer komen.

Leona wilde niet de reputatie van een slordige huisvrouw krijgen en daarom hield ze het huis kraaknet. Maar wat Nouts nu zag, stond in schrill contrast met dat vertrouwde beeld.

‘Roland! Leona!’ riep hij.

Nouts wachtte even, maar er kwam geen antwoord. Hij begreep er steeds minder van en voelde hoe de onrust zich van hem meester maakte. Er klopte echt iets niet.

Een beetje tegen beter weten in liep hij naar de poort van de garage, maar zoals hij had kunnen voorspellen, was die op slot. Hij rammelde aan de klink, riep Rolands naam, maar weer kwam er geen antwoord.

Besluiteloos bleef hij staan. De hond stond stokstijf in zijn hok en loenste naar Nouts als verwachtte hij dat die ineens iets strafs zou doen om de toestand uit te klaren. Op dat moment viel Gregorius’ oog op het openstaande raam van de garage.

Zonder erbij stil te staan besloot hij naar binnen te klauteren. Wat verwachtte hij te vinden? Niemand antwoordde op zijn geroep, dus was er ook niemand. En toch liep hij naar het raam, klikte de hor los, greep de muur vast en klom haast moeiteloos op de vensterbank.

Wat hij toen zag, bleef hem jaren later nog achtervolgen en deed hem elke nacht in het angstzweet wakker worden. Daar, vlak bij de afgesloten garagepoort, lag iemand op zijn rug, de benen gekruist, de linkerarm strak langs het lichaam en de rechterarm uitgestrekt. Het was niet Roland, maar zijn toekomstige schoonzoon Marc. Hij en Anne-Marie kenden elkaar al lang en waren van plan te trouwen. Maar het zou er nooit van komen, flitste het door Nouts’ hoofd. Een grote plas bloed omkranste het hoofd van de jongeman. Zijn ogen waren open, maar zijn blik was leeg. Hij hoefde niet aan de halsslagader te voelen om te weten dat de hartslag daarin verstild was.

Het kostte Nouts moeite om zijn blik los te maken van het lichaam. Zijn ogen dwaalden door de garage, waar alles een eigen plaats had. Net als Leona liet Roland in zijn heiligdom niets rondslingeren. 'Orde is tijdwinst', zei hij altijd. Gelijk had hij, vond Nouts, al had hijzelf niet altijd de discipline om de daad bij het woord te voegen.

Zijn adem stokte. Tussen de gele Mini Cooper die over de smeerput stond en een gele Citroën 2 pk lag het lichaam van zijn beste vriend. De benen gespreid, de rechterarm half opgeheven, als salueerde hij om te beduiden dat er niets aan de hand was. Maar het bloed liet er geen twijfel over bestaan. Er was wel degelijk iets aan de hand. Iets heel ergs zelfs. Toch beseftte Nouts op dat moment maar half hoe erg.

Het was zondag 24 juni 1979. Onderzoeksrechter Hendrik De Jonge had weekenddienst. Hij was in zijn kantoor van de gerechtelijke politie te Gent bezig een verdachte te verhoren toen hij onderbroken werd door het gerinkel van de telefoon. De onderzoeksrechter werd niet graag gestoord tijdens een ondervraging. Maar omdat er niemand anders aanwezig was, kon hij niet anders dan opnemen.

‘Met substituut Schins’, hoorde hij aan de andere kant van de lijn. ‘Ik ben gebeld door de politie van Gent. Ze hebben in Sint-Amandsberg vijf lijken gevonden.’

De onderzoeksrechter liet de woorden even tot zich doordringen.

‘Vijf lijken’, echode hij.

‘Ik zou maar niet al te ongerust zijn’, ging de substituut verder. ‘Waarschijnlijk gaat het om een man die zijn gezin heeft uitgemoord en daarna zelfmoord heeft gepleegd. Ze zijn nu het wapen aan het zoeken.’

‘We zullen toch moeten afstappen.’

‘Natuurlijk, dat is de procedure. Waar ben je mee bezig?’

‘Een ondervraging.’

‘Werk die af. Daarna is er nog tijd genoeg.’

Hendrik De Jonge haakte in en bleef de verdachte tegenover hem een ogenblik in gedachten verzonken aankijken. Een gezinsdrama. Wat bezielde iemand om zo’n drastische

beslissing te nemen? Hoe uitzichtloos moest een situatie daarvoor zijn?

Ondanks die vragen kostte het hem weinig moeite om zich weer op de verdachte en zijn misdrijf te concentreren. De ondervraging schoot zelfs beter op, alsof de korte pauze voor een nieuw elan had gezorgd.

‘We gaan dat hier eens op papier zetten’, zei De Jonge, terwijl hij een vel papier in de typemachine draaide. Op hetzelfde moment rinkelde de telefoon opnieuw.

‘Substituut Schins hier. We hebben een probleem.’ Zijn stem klonk veel minder rustig dan een halfuur eerder. De onderzoeksrechter meende zelfs een vorm van paniek te bespeuren.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg hij terwijl hij zijn bril omhoogduwde, meer in een gebaar van zenuwachtigheid dan uit noodzaak.

‘We vinden geen wapen.’

De Jonge wist meteen wat dat betekende. Een familiedrama met zelfmoord konden ze van hun lijstje schrappen. Er was meer aan de hand.

‘Ik doe het nodige’, zei hij, haakte in, belde de wetsdokter, vorderde alle beschikbare manschappen en vertrok richting Antwerpsesteenweg.

Eerste opperwachtmeester bij de BOB Walter DeMoerloose maakte zich op voor een rustige zondag toen bij hem thuis in Lochristi de telefoon rinkelde. Of hij meteen naar de rijkswachtkazerne in Gent kon komen? Omdat hij geen dienst had, wist DeMoerloose onmiddellijk dat het om een ernstige zaak ging. Dat werd bevestigd door de stem aan de andere kant van de lijn.

‘Er zijn in Sint-Amandsberg vijf mensen dood aangetroffen.’